

En kort epilog

Mennesker med demens har de samme mulighetsbetingelsene for samhandling som oss uten demens. Vi har alle en kroppslig hukommelse som innebærer at vi bærer med oss erfaringer som vi husker, men også erfaringer som er gjemt eller glemt. Den kroppslige hukommelsen er en kilde til kommunikasjon som åpner seg for gjenkjenning og fortolkning hvis vi aktivt ser etter.

Betydningen av gjenkjenning får ulik vekt i den personsentrerte demensomsorgen og fenomenologien. Gjennom den personsentrerte demensomsorgen heller gjenkjenningen mer mot det spesifikke ved demenstilstanden og de gjenværende ressursene den enkelte har, mens fenomenologien arbeider med gjenkjenning av allmennmenneskelige trekk. Å lære å gjenkjenne ut fra det fenomenologiske perspektivet, er en øvelse i å se, observere og lete etter mening i det umiddelbare som skjer, selv om selve handlingen kan virke ulogisk for den som skal prøve å forstå hva som foregår. Det å se og lete etter de sanselige, kroppslige uttrykkene som trer frem i samhandlingen, kan vi øve på og gjenkjenne hva det kan være uttrykk for, som eksempelvis med kranglingen i korridoren mellom Jorunn og Solrun. Ved at helsearbeidere reflekterer over sin egen sansning i de samhandlingene og de observasjonene de gjør, vil det være en inngang inn til å lære. Kroppen er både vår egen erfaringsbank og en kommunikasjonsskilde for andre.

Å gjenkjenne det som kan være en helt alminnelig oppførsel når noe eller noen følelsesmessig påvirker oss, som beboerne på Hagen og Utsikten har vist, blir å utvikle en erfaringskompetanse ut fra tilegnelse av fenomenologiske innsikter. Det betyr at grunnleggende fenomenologiske innsikter er et verktøy for å oppøve og trene på gjenkjenning ut i den praktiske kliniske hverdagen.

Normativiteten kan ha andre uttrykksformer hos mennesker med demens. Det gjør at å lære å gjenkjenne hva som utspiller seg ikke

nødvendigvis trer frem umiddelbart, og noen ganger kommer vi kanskje ikke helt i mål med å få øye på hva det er som utspiller seg i en samhandling. For å lykkes best mulig må det utvikles en arbeidskultur på sykehjemsavdelingene hvor det å lære, gjenkjenne og fortolke hva som foregår med og mellom menneskene som bor der, bli et felles prosjekt og anliggende. Å være flere som sammen tolker innhold og mening i forskjellige samhandlinger, vil bidra til en økt bevissthet om vårt fellesmenneskelige utgangspunkt. Med dette utgangspunktet kan vi som fasilitatorer legge til rette for beboeres større deltagelse i å skape fellesskap i avdelingen.

Oversikt over beboerne

Sykehjem	Beboere	Endringer	Måned	Nye beboere	Måned	Merknader
Hagen sykehjem	Lilla boenhet					
	Oddrun Thora	Død	Februar	Karianne	Mars	Kommer hjemmefra
	Solfrid Ingrid					
	Turid	Flytter til gul enhet	Mars	Maren	Mars	Turid og Maren bytter rom/enhet
	Hulda Berit					
	Gul boenhet					
	Peder Leif	Død	Mars	Kjell	Juni	Korttidsopphold for utredning
	Gertrud	Flytter til annen avdeling på Hagen sykehjem	Mars	Oddveig	Mars	Kommer fra annet sykehjem
	Karen	Flytter til forsterket avdeling på annet sykehjem	September	Sigurd	Oktober	Sigurd flyttet fra avdelingen i mai
	Maren	Flytter til blå enhet	Mars	Turid		Maren bytter rom/enhet med Turid
	Aslaug	Flytter til annen avdeling	April	Vigdis Marianne	April Mai	Psykiatrisk, korttidsopphold

(Fortsetter)